

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 5. europaudvalgsmøde

Dato: torsdag den 5. november 2020

Tidspunkt: kl. 12.45

Sted: vær. 2-133

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand, Jens Joel (S), Søren Søndergaard (EL), Jan E. Jørgensen (V), Kim Valentin (V), Ulla Tørnæs (V), Morten Messerschmidt (DF) og Katarina Ammitzbøll (KF).

Desuden deltog: Udenrigsminister Jeppe Kofod.

L Punkt 1. Europaudvalgets deltagelse i det virtuelle COSAC-møde den 30. november-1. december 2020

EUU alm. del (20) – bilag 42 (invitation til virtuelt COSAC-møde 30/11-1/12-20)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

Punkt 2. Uformel videokonference for EU's handelsministre den 9. november 2020

EUU alm. del (20) – bilag 50 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Først vil jeg gerne sige et par ord om mine generelle forventninger til mødet. Dagsordenen handler om de helt store handelspolitiske spørgsmål: Hvor står vi efter præsidentvalget i USA? Hvordan skal EU's handelspolitik være fremover? Hvordan får vi nyt liv i WTO? Hvordan skal EU handle med USA og med Kina? Det er store spørgsmål og vigtige emner, som dybest set handler om, hvordan EU ser sig selv på den globale scene. I kølvandet på covid-19 er der i EU sat fokus på begrebet "strategisk autonomi" og balancen mellem åbenhed og beskyttelse. Det forventer jeg vil gå igen i handelsministermødet som en rød tråd.

Samtidig handler EU jo ikke i et vakuum. Vi er en del af verden omkring os. Det bringer mig til det amerikanske præsidentvalg i forgårs, for vi kommer ikke uden om, at det spiller en afgørende rolle, hvem der sidder i det Hvide Hus, ikke blot for amerikansk handelspolitik, men også for den europæiske. Og det er afgørende for, i hvor høj grad vi kan samarbejde over Atlanten. Det har vi set tydelige eksempler på de sidste 4 år.

Vi kender endnu ikke udfaldet af valget; det er heller ikke sikkert, at der er klarhed på mandag. Alligevel regner jeg med, at valget og fremtidig amerikansk handelspolitik vil være et af de primære emner på mødet mandag. Det hænger naturligvis sammen med, at EU både politisk og økonomisk er afhængigt af et godt forhold over Atlanten.

1. Status for EU's handelspolitiske strategirevision og perspektiver for WTO

– *Politisk drøftelse*

Videokonference 9/11-20 – udenrigsanliggender – bilag 1 (samlenotat side 2)

Udenrigsministeren: Den nye handelskommissær og vicekommissionsformand Valdis Dombrovskis vil orientere om status over arbejdet med at revidere EU's handelspolitiske strategi "Handel for alle" fra 2015. Behovet for en revision skyldes til dels covid-19-krisen, men også udfordringer med unilateralisme, unfair handelsadfærd og krisen i WTO.

Jeg forventer, at der blandt medlemslandene vil være enighed om handelspolitikken centrale bidrag til økonomisk genopretning efter covid-19. Jeg venter også bred tilslutning til en fortsat ambitiøs og regelbaseret handelspolitisk strategi for EU, baseret på et stærkt og aktivt engagement i WTO. I den forbindelse ventes Dombrovskis at løfte sløret for sine planer om et nyt udspil om WTO-reform.

I mit indlæg vil jeg lægge vægt på, at handelspolitikken skal være åben, fair og bæredygtig, og at den skal bidrage til EU's grønne og digitale omstilling. Målet er et grønt fokus i alle faser af handelsaftalerne fra forberedelse over forhandlinger til implementering. Derfor vil jeg opfordre til, at EU skubber på for:

- en aftale om grøn handelsliberalisering i WTO;

- global udfasning af støtte til sorte energikilder, der bremser virksomhedernes omstilling til grønne løsninger; og
- øget anvendelse af frivillige grønne standarder og mærkningsordninger. Samtidig er det dog vigtigt at undgå, at øgede miljø- og klimakrav bliver en undskyldning for en mere protektionistisk handelspolitik i EU.

I min optik skal strategirevisionen bruges til at sikre, at EU træder langt mere i karakter. Det er igen pointen med den strategiske autonomi, som jeg nævnte før: Når de store tektoniske plader forskydes, skal EU indtage en stærkere rolle på den globale scene, baseret på realistiske vurderinger af egne interesser og kapaciteter. Blot er det helt afgørende, når vi taler om handelspolitik, at tilføje ordet "åben": Vi skal have åben strategisk autonomi.

Covid-19 har vist, at der er sårbarheder i nogle forsynings- og værdikæder, hvor vi har været for afhængige af enkeltmarkeder. Det skal selvfølgelig håndteres. Men det må aldrig betyde, at EU lukker sig om sig selv. Fundamentet for handelspolitikken skal fortsat være åbne markeder og et stærkt og forpligtende internationalt samarbejde og engagement.

Det er også derfor, at det er så vigtigt få WTO til at fungere igen. Krisen i WTO er dyb og flersidet – det orienterede jeg senest om i juni, og jeg behøver ikke at gå i detaljer i dag. EU er gået forrest i reformarbejdet og har lovet at fremlægge et nyt forslag til reformer. Jeg ser selv tre prioriteter:

- WTO's appelorgan skal genetableres;
- subsidiereglerne skal reformeres, så kinesisk statskapitalisme ikke underminerer fair global konkurrence;
- der skal aftales nye globale regler for den hastigt voksende digitale handel; og
- WTO skal bidrage til den grønne omstilling af den globale økonomi.

Reformer på de områder vil bidrage effektivt til den styrkelse af det regelbaserede multilaterale handelssystem, som verden har brug for. Det vil kræve et tæt samarbejde med USA, som foreløbig desværre ikke har været muligt – trods mange forsøg fra EU på at engagere amerikanerne i dialog.

Senest har USA modsat sig resultatet af valget af ny WTO-generaldirektør, angiveligt på grund af utilfredshed med processen, men formentlig reelt fordi den amerikanske favorit fra Sydkorea – som USA først støttede åbent i allersidste fase – ikke stod til at vinde. Det gjorde i stedet Nigerias kandidat Ngozi Okonjo-Iweala. Hun fik langt større opbakning i medlemskredsen, bl.a. fra EU. Processen kører fortsat og ventes tidligst afsluttet på et møde i WTO's Generelle Råd den 9. november 2020, dvs. samme dag som vores handelsministtermøde.

Usikkerhed om den kommende ledelse af WTO bidrager desværre til billedet af en organisation i en slags eksistentiel krise. Det er afgørende, at den kommende generaldirektør får skabt fremdrift i reformprocessen, hvis WTO ikke skal drive ud i glemsel, og det er der en risiko for.

Derfor har vi fra dansk og europæisk side bakket op om Okonjo-Iweala. Som tidligere nigeriansk finansminister og senere direktør i Verdensbanken har hun den nødvendige internationale erfaring og politiske gennemslagskraft.

Katarina Ammitzbøll bad ministeren komme nærmere ind på regeringens handlingsplan. Ville man begynde at stille krav om, at der skulle leves op til Parisaftalen? Og når ministeren nævnte globale regler for digital handel, betød det så, at man f.eks. ville bede Amazon om at leve op til Parisaftalen og overholde menneskerettighedskonventionerne, når firmaet transporterer billige varer fra Kina? Det var vigtigt at fremme det grønne og menneskerettigheder gennem handel, men det kunne vise sig at være en større udfordring for mindre udviklede lande at leve op til de handelspolitiske standarder. Var der en særlig fordel for disse lande, så man ikke blot favoriserede stærkere vestlige lande?

Udenrigsministeren uddybede ved at sige, at man i WTO skulle have appelorganet til at fungere igen. Uden tvistbilæggelsesorganet havde man reelt set ikke en verdenshandel, der fungerede eller var baseret på fælles regler. For at komme unfair handelspraksis, som Kina f.eks. har stået for med sin statskapitalistiske model, til livs, måtte man være med til at reformere WTO, som Kommissionen ville fremlægge forslag til. En vej at gå var f.eks. at indgå et samarbejde med USA.

Med hensyn til det grønne og menneskerettigheder var regeringen af den holdning, at det var vigtigt at styrke bæredygtighedskapitler i handelsaftaler. Kapitlerne dækker over både den grønne, social og økonomiske bæredygtighed, herunder menneskerettigheder. Helt konkret ønskede regeringen, at forpligtelser om at leve op til Parisaftalen indgik i handelsaftaler, og at WTO satte både regulering for klima og digitalisering på dagsordenen. Ministeren henviste i øvrigt til Mercosur-aftalen.

Et af redskaberne til at hjælpe udviklingslandene med at overholde de handelspolitiske standarder i aftalerne på var ifølge ministeren udviklingsbistanden. Han talte for vigtigheden af generelt at øge standarderne i de afrikanske handels- og udviklingspolitiske relationer, så landene kan integreres på de globale markeder. I sidste ende er det det, der løfter lande ud af fattigdom ved at skabe virksomheder og arbejdspladser. Et andet instrument er at fastsætte klare handelsregler, som er ens for alle.

2. EU's handelsrelationer til Kina, særligt de bilaterale investeringsforhandlinger

– *Politisk drøftelse*

JOIN (2019) 0005

Videokonference 9/11-20 – udenrigsanliggender – bilag 1 (samlenotat side 5)

EUU alm. del (19) – bilag 610 (udvalgsmødereferat side 764, senest behandlet i EUU 28/2-20)

Udenrigsministeren: Jeg venter en drøftelse af, hvordan EU kan genetablere en balance i relationerne, så de bliver mere ligeværdige og mere retfærdige. Der vil være fokus på forhandlingerne om en investeringsaftale, som EU og Kina har en fælles målsætning om at afslutte i år. Der er sket fremskridt, men der udestår en sidste kraftanstrengelse for at nå de ønskede mål om øget markedsadgang og mere lige konkurrencevilkår for europæiske investorer i Kina.

Regeringen vil fortsat arbejde for så ambitiøs en aftale som muligt. Mere end 500 danske virksomheder har etableret sig i Kina. De investerer, producerer og udvikler produkter, som afsættes både lokalt og globalt. De virksomheder skal selvfølgelig have de bedst mulige rammevilkår i Kina. Det er urealistisk at forvente, at investeringsaftalen vil løse alle problemer på det kinesiske marked, men i det omfang vi kan opnå mærkbare konkrete forbedringer, skal de tages med. For dansk erhvervsliv er ikke på vej væk fra Kina; det ser vi tydeligt i forbindelse med genopretningen efter covid-19.

Katarina Ammitzbøll bad ministeren sætte flere ord på, hvilke initiativer man forestillede sig at drøfte.

Udenrigsministeren sagde, at man fokuserede på at skabe lige handelsvilkår. Det skulle adresseres, at Kina havde visse fordele, der gjorde det vanskeligt at konkurrere på lige fod. Bl.a. karakteriserede Kina sig stadig som et udviklingsland og nød fordele ved det, selv om landet efterhånden var en af verdens største økonomier.

Det var vigtigt, at investeringsaftalen sikrede EU's offensive interesser, hvilket indbefatter mere fair vilkår og beskyttelse af europæiske virksomheder i Kina. For regeringen var det vigtigt at få den regelbaserede handel op at køre igen ved at reformere WTO, og uanset hvem, der vandt det amerikanske præsidentvalg, skulle der arbejdes aktivt for at USA blev en partner i dette. Hvis USA forlod WTO eller undlod at udvise engagement i reformen, var der en stor risiko for, at det regelbaserede handelssystem gik tabt, hvilket ville resultere i stor udfordringer for lande som f.eks. Danmark.

3. EU's handelsrelationer til USA

– *Politisk drøftelse*

Videokonference 9/11-20 – udenrigsanliggender – bilag 1 (sammenotat side 7)
EUV alm. del (19) – bilag 610 (udvalgsmødereferat side 761, senest behandlet i
EUV 28/2-20)

Udenrigsministeren: Jeg forventer en udveksling af vurderinger og forventninger efter præsidentvalget. Desuden har det tyske formandskab i går oplyst, at de under dette dagsordenspunkt vil bede Kommissionen orientere om status for EU's såkaldte "safeguard" på stål. Der er tale om en foranstaltning, som blev indført i 2018 for at undgå, at EU blev oversvømmet af billig stål fra bl.a. Kina, efter at USA samme år havde indført told på import af stål. Jeg venter ingen drøftelse af emnet.

Med forbehold for det endnu uafklarede valgresultat vil jeg gerne fremhæve, at EU's linje ikke ændres, uanset hvad der venter: Vi skal fortsat på den ene side søge dialog og samarbejde med USA. På den anden side skal vi være klar til at forsvare europæiske interesser, når det er nødvendigt.

Som jeg allerede har sagt, er USA en uomgængelig partner for EU – ja, vores vigtigste partner, og det gælder ikke kun på handelsområdet. Behovet for et stærkt samarbejde om bilaterale og globale emner er kun øget efter covid-19. Men USA er ikke en nem partner. Derefter er det betimeligt med en strategisk drøftelse af, hvordan EU kan fremme en positiv dagsorden med øget samhandel og samarbejde om handel og teknologiske emner med amerikanerne.

På kort sigt står en forhandlet løsning af Airbus/Boeing-tvisterne højt på dagsordenen. WTO afgjorde i oktober sidste år, at USA kan indføre told for 7,5 mia. dollars på EU-varer som kompensation for den ulovlige støtte til Airbus. Den 26. oktober i år fik EU så bemyndigelse i den parallelle Boeing-sag til at indføre kompensationstold for ca. 4 mia. dollars på amerikanske varer. EU har løbende tilkendegivet over for USA, at den centrale prioritet er en forhandlet løsning, som fjerner den amerikanske told og overflødigør en ny europæisk told.

Desværre har der fra amerikansk side ikke været politisk vilje til at forhandle. EU har derfor truffet beslutning om at iværksætte de modforanstaltninger, som WTO-reglerne tillader. Det er afbalancerede tiltag, som signalerer ønske om at undgå eskalering og præference for en forhandlet løsning – samtidig med, at vi håndhæver vores legitime rettigheder.

Jeg håber, at en løsning på Airbus/Boeing-tvisterne kan bane vej for et tættere transatlantisk handelssamarbejde. Jeg så eksempelvis gerne, at EU og USA forhandlede en bred handelsaftale, men det ligger ikke i kortene. Andre handelspolitiske udfordringer trænger sig mere på. Det gælder ikke mindst genopretning af verdenshandelen efter covid-19, nyt liv i WTO og håndteringen af Kina. EU er i store træk enig i den amerikanske kritik af unfair kinesisk han-

delspraksis. Men de sidste fire års enegang og manglende respekt for multilaterale handelsregler har ikke løst problemet. I stedet skal EU og USA samarbejde om at finde holdbare løsninger – og det skal EU fortsat lægge sig for i den kommende tid. Nu endnu mere end før!

4. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

L Punkt 3. Uformel videokonference for EU's europaministre den 10. november 2020

EUU alm. del (20) – bilag 50 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren forelagde alle punkterne til orientering.

1. MFF – status

– *Status*

KOM (2018) 0321, KOM (2018) 0322, KOM (2020) 0456, KOM (2020) 0441, KOM (2020) 0408 og KOM (2020) 0442

Videokonference 10/11-20 - almindelige anliggender – bilag 1 (sammennotat side 2)

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 77 om, hvornår regeringen erfarede, at aftalen om den flerårige finansielle ramme (MFF) for 2021-2027 ville medføre en positiv årlig gennemsnitlig påvirkning af det finanspolitiske råderum med 0,2 mia. kr. i 2020-2025, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 76 om, hvordan regeringen planlægger at udmønte de midler, som Danmark modtager fra EU's genopretningsfond i 2021 og 2022, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 75 om udbetaling af førtiltrædelsesbistand til Tyrkiet, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 74 om oversendelse af tabel over størrelsen på EU's landbrugsstøtte fra 2007-2020, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 73 om oversendelse af tabel over størrelsen på Danmarks årlige bruttobidrag til EU i perioden 1974-2020, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 72 om aftalen vedr. EU's budget for 2021-2027 af 21. juli 2020 og de nationale genopretningsplaner, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 71 om aftalen vedr. EU's budget for 2021-2027 af 21. juli 2020 og en opgørelse af fordelingen af midlerne fra genopretningsfonden fordelt på EU-landene, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 70 om aftalen vedr. EU's budget for 2021-2027 af 21. juli 2020 og Danmarks bruttorabat på BNI-bidraget på 197 mio. euro og hvor meget denne rabat udgør netto for Danmark, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 69 om aftalen vedr. EU's budget for 2021-2027 af 21. juli 2020 og den gennemsnitlige stigning i det danske EU-bidrag i hele perioden sammenlignet med perioden 2021-2020, fra finansministeren

EU-note (2019-20) – E 17 (note af 17/7-20 om kompromisforslag til MFF)

Udenrigsministeren: Status er, at det tyske formandskab fortsat forhandler med Europa-Parlamentet, der bl.a. har fremsat krav om en betydelig stigning i bevillingerne til en række udgiftsprogrammer. Det vil reelt betyde en genåbning af den aftale, der blev indgået i juli. Det Europæiske Råd sendte ved sit seneste møde d. 15.-16. oktober et samlet og klart signal til Europa-Parlamentets formand om, at det ikke er muligt at genåbne aftalen fra juli.

Selvom vi ikke er i mål endnu, er det mit indtryk, at der er reel forhandlingsvilje i Europa-Parlamentet og et ønske om at nå til enighed om en aftale. Formandskabet har som bekendt også forhandlet med Europa-Parlamentet om en retsstatsmekanisme.

NOT Det er i dag oplyst, at der her til morgen er indgået en foreløbig aftale med Parlamentet. Aftalen skal nu godkendes af både Rådet og Parlamentet. Jeg kan desværre ikke gå i detaljer omkring aftalen, som vi endnu ikke har haft mulighed for at analysere. Jeg vil dog gerne tilbyde udvalget at oversende et notat om aftalen, når vi har fået kigget på den.

Regeringen støtter formandskabets bestræbelser på at indgå en snarlig samlet aftale med Parlamentet, der også indeholder en aftale om MFF'en og genopretningsfonden. Det er vigtigt med en snarlig aftale, så midlerne under den flerårige finansielle ramme og genopretningsinstrumentet kan komme hurtigt ud og bidrage til genopretningen af Europas økonomi.

2. Forberedelse af Det Europæiske Råd den 10.-11. december 2020 (udkast til kommenteret dagsorden)

– Præsentation/politisk drøftelse

Videokonference 10/11-20 – almindelige anliggender – bilag 1 (samlenotat side 6)

Udenrigsministeren: Jeg forventer, at der vil være en række vigtige emner på dagsordenen. Det gælder i særlig grad på klimaområdet. Det Europæiske Råd besluttede i oktober, at man på topmødet i december vil vende tilbage til et forhøjet reduktionsmål for 2030 for at træffe beslutninger før årets udgang. Kommissionen har spillet ud med en målsætning på mindst 55 pct. hvilket ca. 15 lande på nuværende tidspunkt har tilsluttet sig. Men der skal stadig gøres en vigtig indsats for at komme i mål.

Et andet vigtigt punkt på dagsordenen er Tyrkiet. Punktet bliver en opfølgning på drøftelserne i oktober og den øvrige udvikling siden da.

Derudover forventer jeg, at Det Europæiske Råd vil drøfte EU's sydlige naboskab, kampen mod terror og voldelig ekstremisme samt eksterne handelsrelationer.

Det Europæiske Råd forventes endelig at gøre status på arbejdet med covid-19 håndteringen, herunder teststrategier og vacciner.

Dagsordenen er fortsat under overvejelse, og flere emner kan komme til frem mod topmødet i december. Jeg forventer, at den kommenterede dagsorden vil blive taget til efterretning. Den egentlige substansdrøftelse af emnerne og udkast til konklusioner vil først finde sted på råds-mødet for almindelige anliggender den 8. december.

Søren Søndergaard bemærkede, at der siden det foregående DER-møde havde fundet en dramatisk forværring sted af Tyrkiets opførsel, hvor landet i stadig højere grad overtrådte international lov og orden. Præsident Erdoğan havde i en tale advaret om, at ingen europæer ville kunne gå sikkert på gaderne noget sted i verden, hvis Europa fortsatte sin kurs. Det er en alvorlig trussel fra et land, som formelt er EU-ansøgerland, og som direkte og indirekte bliver forgyldt med milliarder fra EU's kasse. Hvordan ville ministeren argumentere i diskussionen om forberedelsen af DER-mødet om sanktioner mod Tyrkiet? Ville ministeren i det hele taget være åben for at diskutere hensigtsmæssige sanktioner eller på forhånd afvise muligheden?

Udenrigsministeren påpegede, at dagsordenen ikke var fastlagt endnu, da mødet først skulle afholdes i december. Der var tale om en fortsættelse af Tyrkiet-drøftelsen i oktober, og han forventede, at Grækenland og Cypern fortsat ville presse på for at udvide sanktionslisten som følge af den tyrkiske aktivitet i det østlige Middelhav. Desuden ville de tyrkiske provokationer mod Frankrig og Tyrkiets negative rolle i regionale konflikter blive rejst. Endvidere kunne man diskutere støtte til syriske flygtninge i Tyrkiet.

Ministeren havde i utvetydige vendinger gjort det klart over for den tyrkiske udenrigsminister, Mevlüt Çavuşoğlu, at udfaldene mod Macron var utilstedelige, ukonstruktive og ublu, og at opfordringen til at boykotte franske varer var uacceptabel. Udtalelserne trak kun Tyrkiet endnu længere væk fra EU. Hidtil var to tyrkiske statsborgere kommet på sanktionslisten under det rammesanktionsregime, som EU vedtog mod Tyrkiet i november, men der havde ikke været enighed i EU-kredsen om at udvide listen yderligere. Frankrig har heller ikke efterspurgt nye sanktioner som følge af opfordringen til boykot, men Danmark ville være meget lydhor og stod skulder ved skulder med Frankrig i håndteringen af disse spørgsmål.

Morten Messerschmidt syntes, regeringens holdning til Tyrkiet var for vattet. Man havde at gøre med et land, der åbenlyst truede europæere, og som på alle måder opførte sig illoyalt over for Frankrig. Kunne man virkelig fortsætte med at betale en betydelig førtiltrædelsesstøtte til Tyrkiet? Det projekt, der gik ud på at fastholde Tyrkiet som et kandidatland for derved at trække dem i retning af europæiske værdier, var kollapsede. Så medmindre man anså præsident Erdoğan for at være en fantastisk demokrat – hvilket ministeren næppe gjorde – måtte førtiltrædelsesstøtten ophøre. Man var nødt til at sikre, at Tyrkiet aldrig blev EU-medlem, og Morten Messerschmidt ville gerne høre, hvordan ministeren havde tænkt sig at gøre det.

Søren Søndergaard fremhævede, at Erdoğan desuden havde truet med at invadere den syriske region Rojava og agtede at udnytte den usikre tid frem til præsidentvalget i USA til at gøre det. Derfor blev man nødt til at reagere hurtigst muligt. Var regeringen for eller imod at udvide sanktionslisten, eller undlod den at tage stilling? Hvad ville regeringens indstilling være til at begynde at undersøge yderligere sanktionsmuligheder på det kommende møde?

Udenrigsministeren ville gerne én gang for alle gøre op med opfattelsen af, at regeringen skulle have en vattet holdning til Tyrkiet, eller at Erdoğan i ministerens øjne var en stor demokrat; den karakteristik måtte stå for Morten Messerschmidts egen regning. Danmark stod skulder ved skulder med Frankrig; det ville man altid gøre med europæiske allierede, når grundlæggende værdier som ytringsfrihed blev udfordret. Regeringen havde længe gjort sin holdning klar: at det ikke gav mening at gennemføre udvidelsesforhandlingerne med dagens Tyrkiet. Regeringen bakkede heller ikke op om førtiltrædelsesstøtten, selv om det endnu ikke var lykkedes at opnå enighed i EU-kredsen om at annullere den. Til gengæld blev den aktuelle støtte for det meste omdirigeret til ngo'er, medier osv., der arbejdede for et mere demokratisk Tyrkiet.

Ministeren ville desuden understrege, at Tyrkiet ikke var på dagsordenen for videokonferencen, men for DER-mødet i december. Dermed ville der være lejlighed til at drøfte emnet på et senere tidspunkt. Ikke desto mindre tog han medlemmernes udtalelser alvorligt. Det var vigtigt, at EU stod sammen om at afvise og forsøge at modgå provokationer af den art, Tyrkiet aktuelt foretog.

Jan E. Jørgensen spurgte, hvilke magtmidler Danmark kunne gøre brug af for at vise Tyrkiet, at provokationerne mod Frankrig var utilstedelige?

Udenrigsministeren forklarede, at stats- og regeringscheferne efter terrorangrebene havde vedtaget en erklæring om de grundlæggende europæiske værdier. Medlemslandene ville bistå Frankrig med at håndtere Tyrkiet, da det ville være mest effektivt for landene at stå sammen end at udarbejde hver sin Tyrkiet-politik. Han henviste atter til sin nylige samtale med den tyrkiske udenrigsminister.

3. Den landespecifikke retsstatsdialog

– Præsentation/politisk drøftelse

KOM (2020) 0580

Videokonference 10/11-20 – almindelige anliggender – bilag 1 (samlenotat side 8)

Udenrigsministeren: På rådsmødet i oktober havde vi en horisontal drøftelse af Kommissionens retsstatsrapport, der blev offentliggjort den 30. september. På den kommende videokonference er der planlagt landespecifikke drøftelser af de første fem landekapitler i Kommissionens retsstatsrapport. De omhandler Belgien, Bulgarien, Tjekkiet, Danmark og Estland.

For regeringen er det afgørende, at alle medlemsstater lever op til EU's grundlæggende værdier, ikke mindst retsstatsprincippet. Det er også noget, jeg personligt går meget op i. Jeg håber, at Kommissionens rapport og retsstatsdialogen kan blive nyttige redskaber, hvormed man kan opdage og forebygge negative tendenser, før de for alvor udvikler sig til problemer, som kan være svære at rette op på.

Det er samtidig klart, at vi ikke kan kræve en grunding monitorering af retsstatssituationen i andre medlemslande, hvis vi ikke også selv er villige til at blive set efter i sømmene. Derfor støtter jeg og regeringen formandskabets initiativ om individuelle drøftelser af retsstatsrapportens landekapitler. Jeg er stolt af, at Danmark kan bidrage til at få initiativet godt fra start ved at være blandt de første fem lande, der skal drøftes. Jeg forventer umiddelbart en konstruktiv drøftelse af retsstatsrapportens danske kapitel, som gennemgående tegner et meget positivt billede af Danmark. Rapporten lægger blandt andet vægt på, at Danmark er et af de mindst korrupte lande i verden, og at retsvæsenet er uafhængigt. Samtidig har Kommissionen dog peget på enkelte opmærksomhedspunkter.

Jeg håber også på, at vi får en god erfaringsudveksling. Jeg vil forberede mig grundigt på at præsentere de danske erfaringer. Jeg håber, at det tyske formandskabs initiativ bliver videreført under fremtidige formandskaber, så medlemslandene løbende kan se hinanden i kortene og på den måde være med til at sikre overholdelse af retsstatsprincippet.

Søren Søndergaard fandt det ligesom ministeren positivt, at Danmark var blevet udtaget. Nu var det bare vigtigt at reagere eksemplarisk, så lande som Polen og Ungarn ikke fik et argument for at afvise anmærkningerne, når det blev deres tur. Regeringen måtte lytte seriøst til den kritik, der blev rejst, og forsøge at leve op til den, så længe den ikke stred mod fundamentale principper. I den forbindelse var Søren Søndergaard interesseret i at høre, hvad ministeren ville sige, når kritikken gjaldt offentlighedsloven og gennemsigtighed i partistøttere reglerne. Det var oplagte områder at udvise imødekommenhed over for undersøgelsen på.

Udenrigsministeren fortalte, at Kommissionen grundlæggende var positivt indstillet over for Danmark, men der var enkelte områder med mulighed for forbedring. Det var regeringen opmærksom på. Det gjaldt begrænsede ressourcer, digitaliseringsudfordringer hos domstolene, indsatsen mod korruption og justitsministerens rolle over for anklagemyndigheden. Offentlighedsloven var et udtryk for en balance mellem hensynet til offentligheden og hensynet til regeringens mulighed for at gøre sig politiske overvejelser i fortrolighed, men ikke alle bakkede op om den balance. Forligskredsen bag loven havde kort tid forinden drøftet muligheden for justere den, men der var ikke opnået enighed. Han henviste til justitsministeren for en nærmere gennemgang af sagen.

Regeringen mente, det var vigtigt at være transparent under evalueringen, og arbejdede hårdt for, at det kommende formandskab ville fortsætte arbejdet, så alle 27 lande kunne blive behandlet. Dette var der også bred enighed om blandt ministerens kolleger fra Sverige, Østrig, Holland og Finland, men Danmark var i høj grad en drivende kraft i arbejdet.

Søren Søndergaard spurgte, om ikke ministeren forventede, at der ville blive spurgt ind til Danmarks reaktion på kritikken? Hvad ville ministeren i givet fald svare? Ville han være imødekommende og gøre klart, at man agtede at foretage nogle ændringer, eller ville han møde kritikken med ligegyldighed?

Udenrigsministeren understregede, at regeringen var indstillet på at tage kritikken til sig og søge dialog om afklaring af den. Nogle af kritikpunkterne havde historiske begrundelser, f.eks. udnævnelser af dommere, hvor det ikke er praksis, at justitsministeren blander sig. Andre punkter havde at gøre med for lange køer i retsvæsnen. Når nu der med rette havde været meget fokus på Polen og Ungarn på retsstatsområdet, var det vigtigt, at de 25 øvrige lande også udsatte sig for evalueringer og gik konstruktivt i ind dialogerne. Men med tanke på den lange dagsorden forudså ministeren ikke megen opmærksomhed om Danmark.

4. Udvidelse og stabiliserings- og associeringsprocessen (Albanien og Nordmakedonien)

– *Orientering fra formandskabet*

KOM (2020) 0057, SWD (2020) 0046 og SWD (2020) 0047

Videokonference 10/11-20 – almindelige anliggender – bilag 1 (samlenotat side 10)

Udenrigsministeren: Formandskabet vil på videokonferencen orientere om de fremlagte udkast til forhandlingsrammer for optagelsesforhandlingerne med Albanien og Nordmakedonien. Som bekendt besluttede Rådet i marts i år at give grønt lys for, at der kan indledes optagelsesforhandlinger med de to lande. Men det forudsætter, at en række krav blev opfyldt. Det gælder ikke mindst for Albanien.

Forhandlingsrammerne er udarbejdet med udgangspunkt i den ny metode for udvidelsen. Udkastene beskriver, hvordan den nye metode i praksis vil blive gennemført i optagelsesforhandlingerne. Forhandlingsrammerne fastlægger altså de tekniske rammer for optagelsesforhandlingerne. De betingelser, landene skal leve op til, fremgår af rådskonklusionerne vedtaget i marts.

Fra dansk side har vi gjort gældende, at forhandlingsrammerne skal være i tråd med principperne knæsat i den nye metode. Det gælder ikke mindst følgende tre elementer:

- Udvidelsesprocessen skal være strengt meritbaseret;
- der skal være større fokus på den reelle gennemførelse og håndhævelse af reformerne, særligt inden for de områder, der vedrører demokrati og retsstatsprincipper; og
- det skal være muligt at skruer processen tilbage, hvis udviklingen i et kandidatland går den forkerte vej. Det er det, jeg tidligere har beskrevet som, at "rulletrappen skal kunne gå begge veje". Det er en nyskabelse, som regeringen finder vigtig, og som jeg selv mener er afgørende.

De elementer indgår alle i udkastene til forhandlingsrammer. Det er glædeligt. Danmark vil i forhandlingerne om de endelige forhandlingsrammer arbejde for, at teksten om de dele ikke bliver udvandet. Forhandlingsrammerne skal vedtages ved enstemmighed, før de regeringskonferencer kan afholdes, som vil markere den formelle start på optagelsesforhandlingerne. Hvis der på videokonferencen er enighed om forhandlingsrammerne, vil de efterfølgende blive vedtaget i skriftlig procedure. Vedtagelsen af forhandlingsrammerne er ikke ensbetydende med, at vejen er banet for, at optagelsesforhandlingerne kan begynde med det samme. Men de udgør et nødvendigt skridt. Den afgørende forudsætning er dog, om de to kandidatlande vurderes at have opfyldt de krav, der blev stillet i marts.

Afslutningsvis vil jeg nævne, at Rådet også skal tage stilling til Kommissionens udkast til EU's interne procedurer for optagelsesforhandlingerne. Det er rent tekniske beskrivelser af, hvem der tager sig af hvad, hvornår og hvordan. Det er ikke dokumenter, der forventes at give anledning til drøftelse.

Søren Søndergaard opfordrede ministeren til at holde fast i rulletrappemodellen, da man før havde set, hvor galt det kunne gå med Polen og Ungarn. Det var en stor opgave at forbedre retssystemet i Albanien. Der var sandsynligvis politisk vilje til at gøre sig mange indrømmelser, men spørgsmålet var, om man var villig til at fastholde dem. Her henviste han til, da Albanien skulle optages i Europarådet, hvor der blev gjort mange indrømmelser, som efter optagelsen forsvandt som dug for solen.

Udenrigsministeren sagde, at det var vigtigt, at man ikke bare vedtog reformer på papir, men rent faktisk også holdt øje med, at de blev implementeret og håndhævet. Med rulletrappemodellen er der mulighed for at genåbne lukkede kapitler, hvis der er tilbagegang i et land. Dette både af hensyn til medlemslandene og til EU's værdier og principper, hvilket regeringen bestandig lagde sig i selen for. Modellen er meritbaseret, og landene må vise, at de efterlever deres forpligtelser.

L 5. Forhandlingerne mellem EU og Storbritannien

– *Status*

KOM (2020) 0035

Videokonference 10/11-20 – almindelige anliggender – bilag 1 (samlenotat side 13)

EUU alm. del (19) – bilag 428 (udvalgsmødereferat side 640 FO, forhandlingsoplæg forelagt EUU 6/2-20)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

6. Lovgivningsmæssig programmering

– *Præsentation*

KOM (2020) 0690

Videokonference 10/11-20 – almindelige anliggender – bilag 1 (samlenotat side 16)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

7. Det Europæiske Semester 2021 – Roadmap

– *Præsentation*

KOM (2020) 0575

Videokonference 10/11-20 – almindelige anliggender – bilag 1 (samlenotat side 19)

Udenrigsministeren: Procedurene under det europæiske semester er i 2021 tilpasset arbejdet med genopretningsfaciliteten. Det betyder, at medlemslandene skal udarbejde såkaldte genopretningsplaner. I planerne skal landene bl.a. redegøre for, hvordan de påtænker at anvende midlerne fra genopretningsfaciliteten. Genopretningsplanerne træder i stedet for de analyser og landespecifikke anbefalinger, der normalt bliver udarbejdet.

8. Bekæmpelse af antisemitisme

– *Udveksling af synspunkter*

Videokonference 10/11-20 – almindelige anliggender – bilag 1 (samlenotat side 16)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

9. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

10. Siden sidst

a) Orientering om sager ved EU-Domstolen: C-83/19, C-127/19 og C-195/19, Asociația "Forumul Judecatorilor din România" og C-291/19, SO – CVM-mekanismen og retsstatsprincippet, Rumænien

EUU alm. del (19) – bilag 301 (notat om afgivelse af indlæg i sager ved EU-Domstolen)

Udenrigsministeren: Det drejer sig om præjudicielle sager, hvor domstole i Rumænien har stillet spørgsmål om fortolkningen af mekanismen for samarbejde og kontrol, den såkaldte CVM-mekanisme. Mekanismen blev oprettet ved Rumæniens tiltræden til EU og skal håndtere landets udfordringer med at reformere retsvæsenet og bekæmpe korruption. Det sker ved at fastsætte en række benchmarks, som Rumænien skal opfylde for at styrke retsreformer og bekæmpelse af korruption. De rumænske domstole spørger bl.a. til den retlige karakter og retsvirkningerne af en sådan CVM.

Regeringen afgav indlæg i sagen den 20. januar 2020 med to budskaber. For det første at mekanismen er retligt bindende; for det andet at Rumænien er forpligtet til at opretholde en konstruktiv dialog med Kommissionen, så det sikres, at Rumænien lever op til bl.a. retsstatsprincippet, som alle medlemsstater i EU skal leve op til.

Der er nu kommet forslag til afgørelse fra generaladvokaten den 23. september 2020. I forslaget står regeringen, Kommissionen og ligesindede medlemsstater til at få medhold. Det må understreges, at et forslag fra en generaladvokat ikke er bindende, men jeg er glad for, at generaladvokaten er enig med regeringen. Vi må derfor nu afvente Domstolens dom, der forventes afsagt inden jul eller primo 2021. Jeg kan i øvrigt henvise til det notat om sagen, der blev oversendt til udvalget den 16. januar i år.

Mødet sluttede 14.23.